

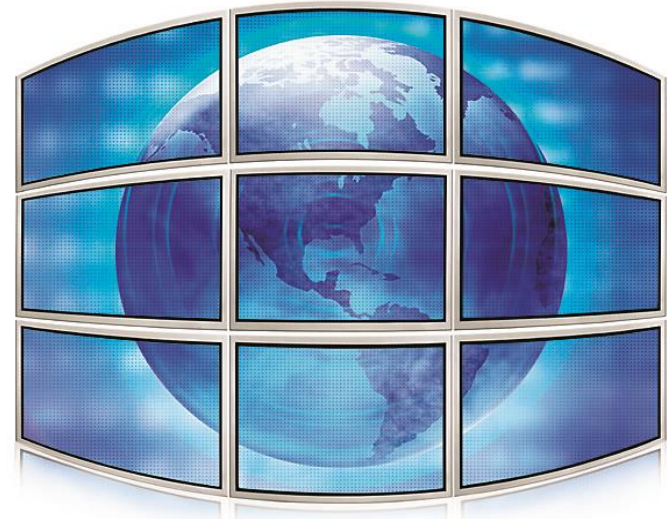
Prosessikuvaus Työskentely Norjassa

SISÄLTÖ

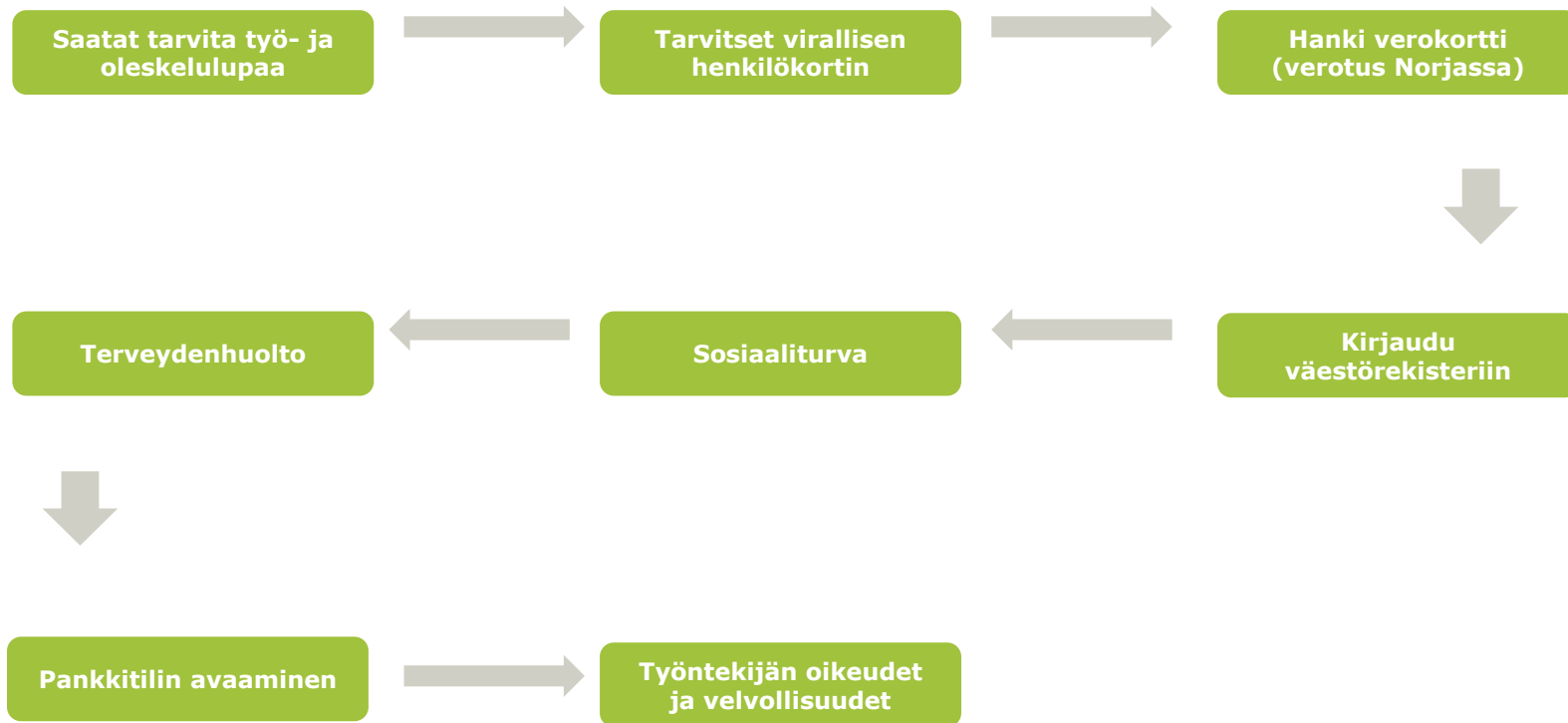
1. Työn aloittaminen

2. Muuttoon liittyvät asiat

3. Muut tärkeät asiat

TYÖN ALOITTAMINEN

TYÖN ALOITTAMINEN

Saatat tarvita työ- ja oleskelulupaa

- Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse työ- tai oleskelulupaa asuakseen tai työskennelläkseen Norjassa.
- Jos et ole Pohjoismaiden kansalainen ota yhteys Norjan maahanmuuttoviranomaiseen.
  - Utlendingsdirektoratet, UDI: www.udi.no
  - New in Norway: www.nyinnorge.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Tarvitset norjalaisen henkilötunnuksen

- Jos oleskelusi Norjassa kestää alle puoli vuotta, voit saada väliaikaisen henkilötunnuksen, D-numeron. D-numero tarvitaan mm . norjalaista verokorttia tai pankkitiliä varten.
- D-numeron voi saada esim. verotoimistosta, pankista tai sosiaaliviranomaisilta (NAV).
- Jos oleskelusi kestää yli kuusi kuukautta sinun on ilmoitettava asiasta Norjan veroviranomaiselle ja kirjauduttava väestörekisteriin, jonka jälkeen saat norjalaisen henkilötunnuksen.
  - Skatteetaten (luettelo paikoista, joista voit saada D-numeron): www.skatteetaten.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Hanki verokortti (verotus Norjassa)

- Jos työskentelet Norjassa, maksat palkkatulosta veroa yleensä Norjaan. Joitakin poikkeuksia on kuitenkin olemassa, mihin on syytä tutustua.
- Vuodesta 2014 alkaen Norjan verohallinto on lähettänyt työntekijän verokortin suoraan työnantajalle.
- Mikäli, et kuulu Norjan väestörekisteriin eikä sinulla ole norjalaista henkilötunnusta, sinun on haettava verokorttia Norjan verohallinnosta.
  - Nordisk eTax (tarkempaa tietoa Norjan ja muiden Pohjoismaiden verotuksesta, mm. poikkeuksista): www.nordisketax.net,
  - Skatteetaten: www.skatteetaten.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

TYÖN ALOITTAMINEN

Kirjaudu väestörekisteriin

- Pohjoismaiden kansalaiset voivat oleskella kuusi kuukautta Norjassa rekisteröitymättä maan väestörekisteriin.
- Jos oleskelusi kestää yli kuusi kuukautta, sinun on tehtävä muuttoilmoitus. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kahdeksan päivän kuluttua muutosta.
- Muuttoilmoitus tehdään henkilökohtaisesti väestörekisteröinnistä vastaavassa verotoimistossa.
- Rekisteröinnin jälkeen saat virallisen henkilötunnuksen.
  - Skatteetaten: www.skatteetaten.no

Sosiaaliturva

- Kuulut automaattisesti norjalaisen sosiaaliturvan piiriin, mikäli työskentelet ja maksat veroja Norjaan.
- Työnantajasi rekisteröi sinut sosiaaliturvaan.
  - http://www.pedlex.no/4daction/WA_Pedlex_Grupper/?R_Time=152338&Gr=930_950_955_960∓Tittel=Barnehager&Find=Work in Norway: www.nav.no/workinnorway

Terveydenhuolto

- Norjan sosiaaliturvaan kuuluvilla, paikalliseen väestörekisteriin rekisteröidyillä henkilöillä on oikeus saada yleislääkäri omaksi vakituiseksi lääkärin.
- Jos et kuulu Norjan sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, sinulla on oikeus lääkäriin hoitoon.
  - NAV (lisätietoa Norjan julkisesta sosiaaliturvajärjestelmästä ja sen jäsenyydestä., Norjan työ- ja hyvinvointihallinto): www.nav.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

TYÖN ALOITTAMINEN

Pankkitilin avaaminen

- Kuka tahansa voi avata Norjassa pankkitilin.
- Pankkitilin avaamista varten tarvitetset norjalaisen henkilötunnuksen tai väliaikaisen D-tunnuksen.

Työntekijän oikeudet ja velvollisuudet

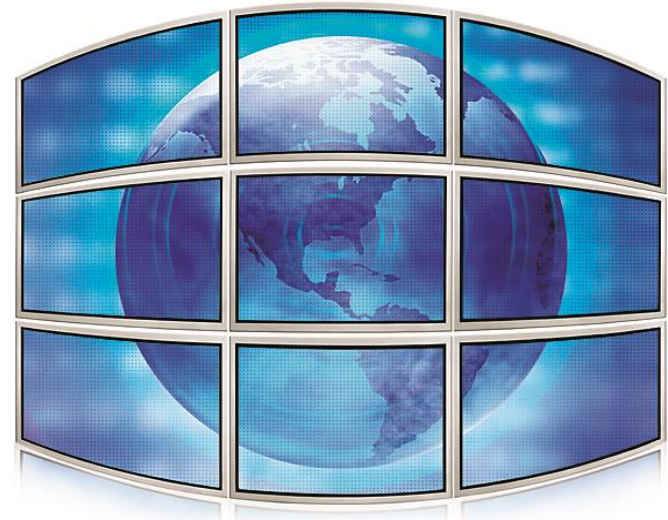
- Työntekijällä on tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia liittyen palkkaamiseen, irtisanomiseen, palkkaan, lomiin ja vapaisiin.
- Norjan työsuojeluviranomainen valvoo, että työnantajat noudattavat työympäristölaissa asetettuja vaatimuksia.
- Ulkomaalaisten työntekijöiden palvelukeskuksista, Oslossa, Stavangerissa ja Kirkkoniemiessä, saat lisätietoa oleskeluvasta, väliaikaisesta henkilötunnuksesta, verokortista ja väestörekisteröinnistä.
  - Arbeidstilsynet (työsuojeluviranomainen): www.arbeidstilsynet.no
  - Arbeidsmiljøloven (työympäristölaki): www.lovdata.no
  - Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (ulkomaalaisten työntekijöiden palvelukeskus): www.sua.no

SISÄLTÖ

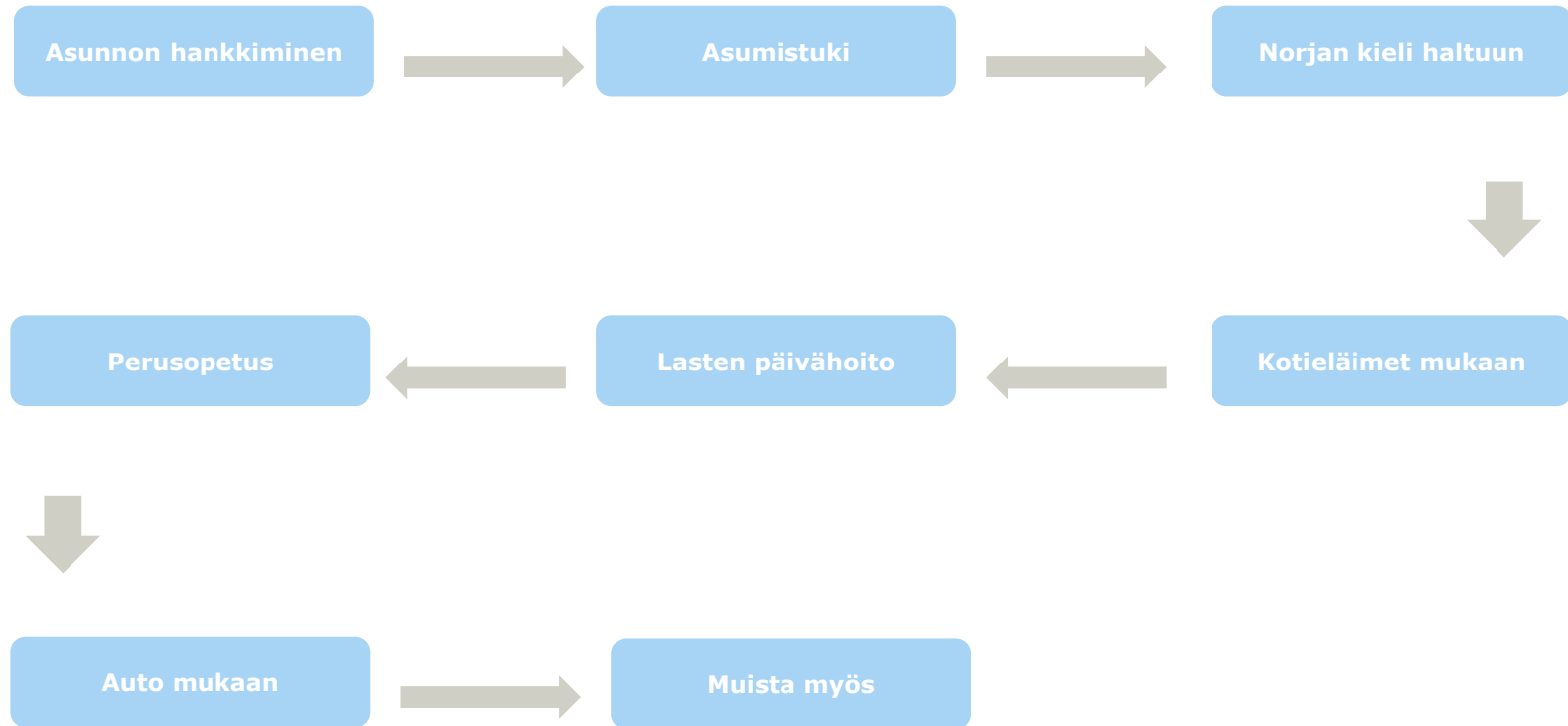
1. Työn aloittaminen

2. Muuttoon liittyvät asiat

3. Muut tärkeät asiat

MUUTTO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASIAT

MUUTTO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASIAT

Asumisen hankkiminen

- Norjassa on tarjolla kolmenlaisia asuntoja: omistusasuntoja, asunto-osuuskuntia sekä vuokra-asuntoja.
- Ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla asuvat voivat ostaa asunnon tai kiinteistön Norjasta. Joitakin poikkeuksia kuitenkin on, esim. asunto-osuuskuntia koskee tietty asumisvelvollisuus.
  - New in Norway: www.nyinorway.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Asumistuki

- Asumistuki on Norjan valtion asuntopankin ja kuntien hallinnoima julkinen tukimuoto, jonka tarkoituksena on auttaa pienituloisia löytämään asunto.
  - Husbanken (lisätietoa asumistuesta): www.husbanken.no

Norjan kieli haltuun

- Pohjoismaiden ja EU- tai Eta-maiden kansalaisilla ei ole velvollisuutta eikä oikeutta osallistua Norjan kielen kursseille. Joten Norjassa asuvat ulkomaalaiset eivät ole oikeutettuja yhteiskunnan tarjoamiin norjan kielen kursseihin.
- Mikäli haluat opiskella norjan kieltä, sinun on itse otettava selvää oppilaitosten kurssitarjonnasta ja maksettava mahdolliset kurssimaksut.
- Perheen yhdistämisen kautta Norjaan tulleita koskee eri säädökset.
  - IMDi (Norjan kotouttamis- ja monimuotoisuusvirasto, jonka sivuilta lisätietoa ketkä ovat oikeutettuja maksuttomiin norjan kielen kursseihin.): www.imdi.no
  - Folkuniversitetet (järjestää maksullisia kielikursseja): www.folkeuniversitetet.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

MUUTTO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASIAT

Kotieläimet mukaan

- Kotieläinten tuontia Norjaan muista maita säännellään tiukasti. Siksi onkin tärkeää, että perehdyt huolellisesti kotieläinten maahantuontiin liittyviin säädöksiin.
- Tietoa yksityiskohtaisista määräyksistä löydät:
  - Tollvesenet (Norjan tulli): www.toll.no
  - Mattilsynet (Norjan elintarviketurvallisuusvirasto): www.mattilsynet.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Lasten päivähoido

- Norjassa päiväkodin toiminnasta vastaavat kunnat.
- Oikeus päivähoitopaikkaan on lapsella, joka täyttää 1 vuotta sen vuoden elokuun loppuun mennessä, jolloin hän tarvitsee hoitopaikkaa.
- Hoitopaikkaa voi hakea vasta, kun lapsella on norjalainen henkilötunnus tai väliaikainen henkilötunnus.
- Kotihoidon tuki on tarkoitettu 1-2-vuotiaiden lasten vanhemmille, jotka hoitavat lastaan kotona tai lapsi on osapäivähoidossa.
  - Norjan opetus- ja tutkimusministeriö: www.regjeringen.no
  - Norsk Skoleinformasjon (kunnallisten päiväkotien yhteystiedot): www.pedlex.no
  - NAV (lisätietoa kotihoidontuesta): www.nav.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Perusopetus

- Norjassa perusopetus kestää yleensä kymmenen vuotta ja siihen osallistuminen on pakollista.
- Mikäli sinulla on peruskouluiässä olevia lapsia ja olet kelet Norjassa yli kolme kuukautta, lapsi on ilmoitettava kotikunnan kouluun. Vanhempien on oltava aktiivisia tässä.
  - Norjan kansallinen oppilaitosrekisteri: www.nsr.udir.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

MUUTTO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASIAT

Auto mukaan ja ajokortti

- Norjassa pysyvästi oleskeleva henkilöä ei saa lähtökohtaisesti ajaa ulkomaille rekisteröityä autoa.
- Alle vuoden oleskelun ajan voi ajaa ulkomaille rekisteröityä autoa, mutta väliaikainen oleskelu tulee voida todistaa ja tämä todistus on aina oltava mukana ajoneuvossa. Mikäli oleskelu pitenee korkeintaan kahteen vuoteen alkuperäisestä maahantulopäivästä autolle on haettava käyttöluva.
- Norjan tullilaitos myöntää ajoneuvon käyttöluvan.
- Eta-maissa myönnetty ja voimassa oleva ajokortti oikeuttaa ajoneuvon kuljettamiseen Norjassa.
  - Tollvesenet: www.toll.no
  - Statens vegveden: www.vegvesen.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Muista myös

- Seuraavat asiat olisi myös syytä muistaa: vakuutukset, sähkö sopimus, lämmitys sopimus, puhelinliittymä, nettiyhteys, mediamaksu, postin edelleenlähetys.

SISÄLTÖ

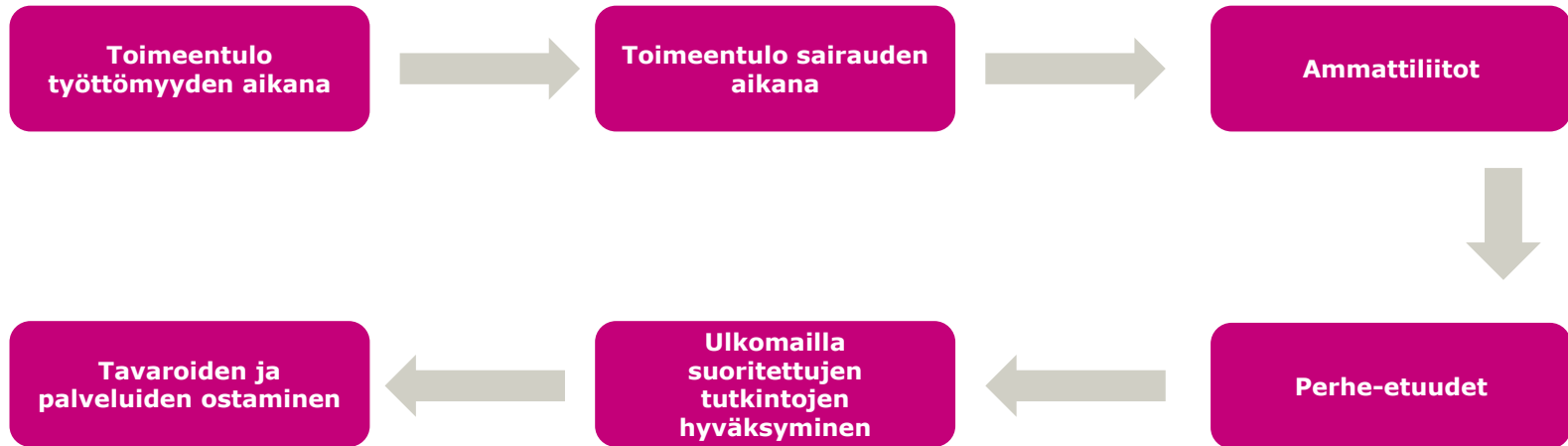
1. Työn aloittaminen

2. Muuttoon liittyvät asiat

3. Muut tärkeät asiat

MUUTA HUOMIOITAVAA

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toimeentulo työttömyyden aikana

- Kaikki 1 Norjan sosiaaliturvan piiriin kuuluvat, kuuluvat myös automaattisesti Norjan työttömyysvakuutuksen piiriin.
- On tärkeää, että perehdyt huolella Norjan työttömyysturvasäännöksiin.
  - NAV (Norjan työ- ja hyvinvointihallinto): www.nav.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Toimeentulo sairauden aikana

- Norjan sosiaalivakuutuksen piiriin kuuluvalle työssäkäyvälle henkilölle maksetaan sairauspäivärahaa, mikäli hän kykenemätön tekemään työtään sairauden tai vamman takia.
  - NAV (Norjan työ- ja hyvinvointihallinto): www.nav.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Ammattiliitot

- Oman alasi ammattiliitosta selviää, millaisiin palkkoihin ja työehtoihin sinulla on oikeus Norjassa.
- Norjassa on neljä keskusjärjestöä, joihin ammattiliitot kuuluvat.
  - Landsorganisasjonen i Norge (LO)
  - Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede (Unio)
  - Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
  - Akademikerne
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

MUUTA HUOMIOITAVAA

Perhe-etuudet

- Lapsilisää maksetaan Norjassa asuville alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmille.
- Norjassa on mahdollista saada myös kotihoidon tukea sekä yksinhuoltajatukea.
  - NAV (Norjan työ- ja hyvinvointihallinto): www.nav.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Ulkomailla suorittettujen tutkintojen hyväksyminen

- Pohjoismaat muodostavat avoimen koulutus- ja työmarkkina-alueen. Tiettyjä ammatteja kuitenkin säännellään Norjan laissa ja niissä on oltava ammatinharjoittamisoikeus.
- Jos olet suorittanut ylioppilastutkinnon jossakin Pohjoismaassa, niin sinulla on Norjassa yleinen korkeakoulukelpoisuus.
- Jos sinulla on ammatillinen tutkinto, voit hakea suoraan töitä suoraan haluamaltasi työnantajalta.
- Jos sinulla on korkeakoulututkinto, sinun on haettava tutkinnollesi hyväksyntä. Arvioinnin tekee NOTKU
- Yleisimpiä säänneltyjä ammatteja ovat: terveydenhuollon henkilöstö, opettaja, lastentarhanopettaja, tilintarkastaja, kirjanpitäjä, kiinteistövälittäjä, eläinlääkäri, kalaterveysbiologi, eläintenhoitaja, asianajaja, merenkulkualan ammatit, lentäjä, lentokonemekaanikko sekä sähköalan ammatit.
  - NOKUT (arvioi korkea-asteen tutkinnot): www.nokut.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

Tavaroiden ja palveluiden ostaminen

- Puhelin- ja Internet-operaattorit ja sähköyhtiöt edellyttävät asiakkailtaan yleensä norjalaista henkilötunnusta.
- TV:n omistajat joutuvat maksamaan lakisääteisen yleisradiomaksun.
- Jos sinulla on ongelmia tai kuluttamiseen, tavaroiden ja palveluiden ostamiseen liittyviä kysymyksiä, niin ota yhteyttä Norjan kuluttajaneuvostoon (Forbrukerrådet)
  - Forbrukeportalen: www.forbrukerradet.no
  - Haloo pohjola: www.norden.org/fi

RAMBOLL